

ALUMNIVERENIGING VAN HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN
EN NETWERKSCHOOL HELICON VELP / JULI 2013

VVA 3 MAGAZINE

Portfoliodirecteur
tunnelprojecten:
een spannende klus

Te weinig ingenieurs
in de Tweede Kamer?

De noodzaak tot ontwerpen

COLOFON

Hoofdredactie

Doede Wessels (VVA), Ria Dubbeldam
(gaw ontwerp+communicatie)

Redactie

Marleen Jacobs (VVA), Tamara van Tricht

Redactie adres

VVA Larenstein,
Postbus 350, 6880AJ Velp
T 026-3695725
E info@vva-larenstein.nl / www.vva-larenstein.nl

Ledenadministratie & advertentieverkoop

VVA Larenstein
Postbus 350, 6880AJ Velp
T 026-3695725
E info@vva-larenstein.nl / www.vva-larenstein.nl

Opzeggen

Opzeggen van het lidmaatschap schriftelijk
voor 1 december 2013.

Copyrights

Het auteursrecht berust bij de uitgever en de auteurs.
Overname van artikelen wordt gewaardeerd, mits
voorzien van een deugdelijke bronvermelding.

Aansprakelijkheid

De uitgever en auteurs streven naar juistheid van de
informatie. De uitgever en auteurs aanvaarden geen
aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van
handelingen gebaseerd op onze informatie.

VVA-bestuur

Voorzitter / Ronnie Niesink
E voorzitter@vva-larenstein.nl
T 06-13011395

Vicevoorzitter / Pim de Bokx
E vice-voorzitter@vva-larenstein.nl
T 06-54247268

Penningmeester

E penningmeester@vva-larenstein.nl

Secretaris / Ruben de Haan
E secretaris@vva-larenstein.nl
T 06-50235919

Bestuurslid VVA voor MBCS/Helicon/
Gerben de Graaf

E mbcs@vva-larenstein.nl
T 06-12890400

Bestuurslid PR/Communicatie / Doede Wessels
E communicatie@vva-larenstein.nl
T 06-29145206

Bestuurslid Ontwikkeling / vacant
E ontwikkeling@vva-larenstein.nl

Regiocoördinatoren

Noord / Liesbeth Fokkes
E noord@vva-larenstein.nl
T 06-25404800

Oost / Henk Vrieling en Riette Voorhaar
E oost@vva-larenstein.nl
T 06-21882424

Zuid / Wilco van Hout en Arian Bossers
E zuid@vva-larenstein.nl
T 06-49866197

West / Ed Rodewijk
E west@vva-larenstein.nl
T 06-21527222

Opdrachtgever VVA Larenstein

Uitgever / VVA Larenstein en gaw ontwerp+communicatie

Druk / Drukkerij Tuijtel

Vormgeving / gaw ontwerp+communicatie, Wageningen

Oplage 4.000

Coverfoto / A2 Maastricht

ISSN: 1879-422X

ALUMNIVERENIGING VAN HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN EN NETWERKSCHOOL HELICON VELP / MEI 2013

INHOUD / 3 / 13

6 Meer ingenieurs in de Tweede Kamer?
Van de 150 Tweede Kamerleden zijn er maar 5 ingenieur. Te weinig,
vindt Ed Nijpels. Sjoera Dijkers (PvdA) en Jaco Geurts (CDA) reageren.

8 'Het gaat me niet om status maar om
invloed uitoefenen'
Dick Jonkers heeft een indrukwekkende cv. Zijn nieuwste functie is portfolio-
directeur tunnelprojecten bij Rijkswaterstaat.

11 VVA-lid: Bertus van der Vegt
Doordat hij telkens van functie verwisselde blijft het werk bij de gemeente
Dordrecht boeiend. Wat hem betreft wachten de geraniums nog maar even.

12 Symposium De noodzaak van ontwerpen
Het symposium van 15 mei was geen ode aan hemzelf, vond vertrekkend
VHL-docent Johan Vlug. Het was een ode aan het vak en de missie om deze
verder te brengen.

14 Verlegging Zuid-Willemsvaart in volle gang
VVA Larenstein organiseert op 20 september een excursie naar de verlegging
van het kanaal. Een vooruitblik.

16 Stelling: Het werk van de ingenieur is te
weinig zichtbaar
Is het werk van ingenieurs te weinig zichtbaar in de openbare ruimte en
roeren ze zich wel genoeg in de politiek? VVA'ers reageren.

18 Excursies Belfeld, Speeleiland Almere en
Kralingse Bos
Het voorjaar is dé tijd voor excursies. Ze waren er in drie VVA-regio's.
Deelnemers en een excursieleider doen hun verslag.

En verder

VVA-nieuws & agenda / VVA-leden zoeken kansen

De rol van de ingenieur

Ronnie Niesink, voorzitter VVA Larenstein

In het verleden was een ingenieur iemand die exacte vakken had gestudeerd, die heel veel boeken had verslonden en zich bezighield met de technische kwaliteit van een product. Ze dachten intensief na over de technische uitvoerbaarheid, de kwaliteit over meerdere jaren en een goed eindproduct. Met name de techniek was belangrijk en een gedegen onderbouwing. Momenteel lijkt dit wel van ondergeschikt belang. De nieuwe Aanbestedingswet schrijft voor om werken uit te schrijven op basis van de Economisch Meest Verantwoorde Inschrijving. Hierdoor zijn we bezig met het omschrijven hoe wij ons bezig houden met duurzaamheid, maatschappelijk verantwoord ondernemen, CO₂-prestatieladder en SROI. Oh ja, en het is ook handig om te beschrijven hoe je je werk uitvoert. Hiermee kom je uiteindelijk terecht op een EMVI-uitslag. Helaas ervaar ik vaak dat bovengenoemde zaken "containerbegrippen" zijn geworden. Als ingenieur word je vaak ingezet om deze zaken zo "goed" mogelijk te omschrijven,

terwijl je bent opgeleid om een goed eindproduct af te leveren.

Toch is het goed om bij bovengenoemde zaken stil te staan in je dagelijkse werk. Hiermee bereik je dezelfde kwaliteit als twintig jaar geleden, maar dan met aanvullende aspecten waardoor je de aarde wat minder belast. De ingenieur van toen is niet meer de ingenieur van nu. Maar het liefst zouden wij soms blijven zoals het twintig jaar geleden was. De rol van de ingenieur is veranderd. Maar laten wij ons wel voldoende zien in de samenleving en in de politiek? Hierover zijn de meningen verdeeld.

In dit magazine geven wij meer achtergrond over de rol van de ingenieur in de samenleving (is ons werk voldoende zichtbaar en roeren we ons wel voldoende in de politiek?) en bij grote infraprojecten zoals bij Rijkswaterstaat. In ieder geval zaken die bij mij een glimlach op mijn gezicht toveren. Zaken waar wij altijd een grote rol in blijven vervullen.

VVA-Carrièredag Velp op 4 oktober

Het thema van de VVA-Carrièredag luidt dit jaar: Kijk over grenzen. Een spannend thema met uiteenlopende interpretaties: kijken over de grenzen van vakgebieden en van landen; ook daar liggen kansen. Dit jaar is er speciale aandacht voor werken voorbij de pensioengrens. Het wordt een dag met veel activiteiten en stands. Vorig jaar waren er ongeveer 700 belangstellenden, waaronder 150 alumni, en ruim 50 bedrijven op deze dag die VVA Larenstein samen met Hogeschool Van Hall Larenstein organiseert. 86% van de standhouders en 92% van de deelnemers waren zeer

tevreden, zo bleek uit de exitpeiling. Vooral de mogelijkheid om te netwerken en zich te oriënteren op de arbeidsmarkt werden in belangrijke mate voorzien. De Carrièredag levert daarmee een directe bijdrage aan de carrièreontwikkeling van studenten en alumni en de personeelsbehoefte van werkgevers. Doe dus als bedrijf of organisatie mee met een stand. Interesse? Informeer bij het VVA-bureau (Marleen Jacobs, info@vva-larenstein.nl, 026-3695864). En kom vooral naar deze succesvolle activiteit op 4 oktober, 10:00-15:00 uur bij Van Hall Larenstein in Velp.

Impressie van de Carrièredag 2012. foto Ad Bakx

Start onderzoek 55+'ers

In augustus start het Ontwikkelteam Carrière kansen voor Senior Experts (CSE) met onderzoek onder de 55+-leden en -alumni. CSE wil de behoefte aan ondersteuning bij de carrière achterhalen en hoe loopbanen worden vormgegeven. De uitslagen van het onderzoek moeten handvatten geven voor hoe de vereniging kan bijdragen aan kansen voor 55+-alumni. Meer informatie volgt in de nieuwsbrief, op de website en wellicht in uw mailbox (wanneer VVA uw e-mailadres heeft). Hopelijk doen er veel mensen mee, zodat het ontwikkelteam een goed advies kan uitbrengen. Op onze website staat het plan van aanpak, zie www.vva-larenstein.nl/onderzoek. Voor vragen kunt u contact opnemen met Marleen Jacobs, VVA-bureau info@vva-larenstein.nl of 026-3695725.

Extra Algemene Ledenvergadering

Tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) van 12 april is besloten dat de kascommissie een inventarisatie opmaakt over de stand van zaken van de kas en dat er binnen drie maanden een extra ALV zal worden belegd. Deze extra ALV vindt plaats op donderdag 18 juli om 16.00 uur te Velp. De aanwezigen op de ALV van 12 april hebben schriftelijk een uitnodiging ontvangen. Overige VVA-leden kunnen zich tot aanvang van de vergadering aanmelden via info@vva-larenstein.nl of 026-3695725.

De ALV van 12 april op landgoed Staverden met een lunch en excursie. foto Otto Vaessen

Waterschap dik tevreden over senior-uitzendkracht

Uitzendkracht Johan van der Lee (72) van 65plus is met volle tevredenheid aan de slag bij Waterschap Vallei & Veluwe. Het waterschap zocht voor de functie controleur veiligheid iemand met een bouwkundige achtergrond die goed zelfstandig kan werken. Van der Lee past in dat profiel. Als een gemaal of stuw niet aan de gestelde veiligheidseisen voldoet, zorgt

hij ervoor dat er aanpassingen worden gedaan. Hoewel de taakinhoud verschilt met zijn vroegere functie als projectleider weg- en waterbouwkunde bij de provincie Noord-Holland, kan hij zijn ervaring goed inzetten. Hij voelt zich op zijn plek bij het waterschap. 'Ik spreek dezelfde taal als mijn collega's en kan mijn functie zelfstandig uitoefenen.'

Opdrachtgever, Pascal Boterman (MBCS, 1996), medewerker Arbo en Milieu bij het waterschap, is bijzonder tevreden. 'Omdat Johan zeer flexibel is in zijn werktijden, verlopen afspraken met aannemers en de uitvoering van werkzaamheden soepel en wordt het werk binnen een kort tijdsbestek uitgevoerd. Mijn collega's en ik leren ook veel van zijn ervaring.'

Dit jaar plaatst VVA Magazine als vervolg op het artikel 'De kracht van de gemotiveerde senior' in nr. 2 telkens een bericht van de VVA-werkgroep Carrière Support Experts (CSE).

Meer informatie over doorwerken: CSE-lid Wim van Veldhuizen van Uitzendbureau 65plus, 06-14899082, wim.vanveldhuizen@65plus.nl

Personalia

Overleden 29-04-2013 De heer Jan Mulder

Geboren: 22-01-1926
Afgestudeerd: 1952 MBCS
Land Water en Milieukunde
Correspondentieadres:
Dillenburg 164
7742 BG Lochem

Op 26 april hebben wij afscheid genomen van mijn lieve man, onze lieve papa en fijne opa **Jan Harm Kalkdijk**. Jullie aanwezigheid, de vele brieven en kaarten hebben ons goed gedaan in deze verdrietige tijd. Hiervoor oprechte dank. **Aly Kalkdijk-Busscher**, kinderen en kleinkinderen

Apenstreken op het werk en in de klas

Ooit gedacht dat mensen net als apen zijn? Wij zijn net zulke pestkoppen en zijn net als zij een groot deel van de dag aan het vlooiën en imiteren. Patrick van Veen van Apemanagement deed tijdens het Heliconcafé op 13 juni eens uit de doeken wat voor apenstreken wij leveren, zowel op de werkvloer als in het klaslokaal. Alleen noemen wij het niet zo. Nee, wij verkennen grenzen, zijn met elkaar in gesprek en zitten in een sociaal leerproces. Zijn inleiding sloot prima aan bij het thema van het netwerkcafé – Ondernemen, dier

en gedrag – en de filosofie van de school waarin de ontwikkeling van de student centraal staat. Om te ontwikkelen en te ontdekken heb je ruimte

Tijdens het Heliconcafé op 13 juni plantte voormalig directeur Robert Jan Jansen een esdoorn. foto en tekst Clara Wilken

nodig. Helicon geeft studenten daarom meer vrijheid. Naast vaste modules kiezen ze vrije modules. Ontwikkelen betekent ook ervaringen in de praktijk opdoen. Hoe meer je ervaart hoe beter je onthoudt. Tijdens het netwerkcafé was er ook een moment voor het planten van een boom als opening van de nieuw aangelegde tuin en afscheid van Robert Jan Jansen, die in 2012 na vier jaar directeurschap een andere uitdaging aanging. Jansen plantte een esdoorn, een boom die volgens de Keltische kalender het best zijn kwaliteiten weerspiegelt.

Twee benoemingen College van Bestuur

De Raad van Toezicht van Van Hall Larenstein heeft Peter van Dongen benoemd als voorzitter van het College van Bestuur en Diane Keizer-Mastenbroek als lid van het College van Bestuur (CvB). Zij volgen 1 augustus het CvB ad interim (Klaas van Mierlo en Rien Komen) op.

Met de benoemingen haalt de Raad van Toezicht ervaren en gedreven hbo-bestuurders in huis. Van Dongen is momenteel vicevoorzitter van het CvB van HZ University of Applied Sciences. Eerder was hij voorzitter van het CvB van deze hogeschool en daarvoor werkte hij bij ROC A12, als laatste als vicevoorzitter van het CvB.

Keizer-Mastenbroek is nu lid van het CvB van de NHL Hogeschool. Eerder was zij o.a. plaatsvervangend secretaris-generaal op het ministerie van OC&W en lid van het CvB van Ichthus Hogeschool.

Wie helpt met het werkgelegenheidsonderzoek?

Het VVA-bestuur voert bij voorkeur jaarlijks een werkgelegenheidsonderzoek uit. Vorig jaar kwamen opmerkelijke ontwikkelingen aan het licht, zoals een sterk gestegen werkloosheid onder de alumni bos- en natuurbeheer (8,8%) en internationale studies (7,2%).

Opvallend was ook de flink toegenomen werkloosheid onder 45⁺ers.

Voor het komende onderzoek zoeken we hulp. Wie helpt ons met het verbeteren van de enquête en de verwerking tot presentaties en een rapport? Graag presenteren we de eerste

cijfers tijdens de Carrièredag op 4 oktober. Het rapport moet op de ALV in november beschikbaar zijn. Interesse om bij te dragen? Neem contact op met Pim de Bokx, vice-voorzitter@vva-larenstein.nl

Redacteur, schrijver of fotograaf voor VVA

Op de oproep om te schrijven, mee te denken en/of te fotograferen voor VVA Magazine is spontaan gereageerd. Na de vakantie kan het redactieteam beginnen. Vind je het leuk om aan te sluiten? Ervaring is niet vereist, wel enthousiasme en inzet. Meld je bij interesse aan bij Doede Wessels, bestuurslid communicatie, communicatie@vva-larenstein.nl.

VVA Magazine is klimaatneutraal

Heb je het logo klimaatneutraal onderaan in het colofon al opgemerkt? VVA Magazine wordt klimaatneutraal geproduceerd. Drukkerij Tuijtel regelt dat en is daarvoor gecertificeerd. Voor elke editie berekent de drukker hoeveel CO₂ er vrijkomt vanaf de papierproductie tot op de deурmat. De uitstoot wordt gecompenseerd met een financiële bijdrage aan natuurbeheer of de winning van energie uit zon, wind of biomassa. VVA Magazine betaalt samen met de drukker hier een bedrag voor.

Het animatiefilmpje op <http://vimeo.com/62323796> legt uit wat de certificatie inhoudt. Op de website www.natureoffice.com kun je zien aan welk groen project VVA Magazine bijdraagt door de code die bij het logo staat vermeld in te tikken.

Van de 150 Tweede Kamerleden zijn er maar 5 ingenieur. Te weinig, vindt Ed Nijpels. Zijn mening triggert VVA Magazine. Zijn er VVA-leden met een zetel in de Tweede Kamer, die daarop kunnen reageren? Ja, twee: Sjoera Dijkers voor de PvdA en Jaco Geurts voor CDA.

Meer ingenieurs in de Tweede Kamer?

'Er zitten inderdaad veel juristen in de Tweede Kamer, maar ik geloof niet dat dat het debat beïnvloedt'

Het is een hartenkreet van Ed Nijpels: 'De Tweede Kamer bestaat nu vooral uit juristen en economen; er zijn maar een paar ingenieurs waaronder de PvdA'ers Diederik Samson en Jeroen Dijsselbloem. Het zou goed zijn als meer ingenieurs in de Kamer vertegenwoordigd zijn, bij alle partijen.' Het is wellicht een wat opmerkelijke uitspraak voor iemand die zelf ooit rechten heeft gestudeerd. 'Maar ik ben sinds vier jaar voorzitter van NL-ingenieurs, de branchevereniging van advies-, management- en ingenieursbureaus', beklemtoont Nijpels. Vanuit die functie bepleit hij een belangrijkere politieke rol voor ingenieurs. 'Ze zijn een verrijking voor de Kamer. Het zijn uiterst creatieve mensen. Nederland is er groot door geworden. Ingenieurs hebben een andere manier van denken. Ze dragen bij aan maatschappelijke oplossingen en het maatschappelijke debat. En de Tweede Kamer is nu bij uitstek de plaats waar dat debat plaatsvindt.'

Divers gezelschap

Voelen de Tweede Kamerleden en tevens VVA-leden Sjoera Dijkers en Jaco Geurts zich aangesproken? 'Ik heb laatst nog heel aardig met hem gesproken. Maar nee, ik ben het helemaal niet met hem eens', reageert Dijkers, sinds 2010 in de Kamer als woordvoerder voedsel, landbouw en visserij. 'De Tweede Kamer is een vrij divers gezelschap. Kijkend naar onszelf, de PvdA-fractie, dan hebben wij zelfs weinig juristen in de Kamer: 2 of 3 van de 38 leden. Kijk je Kamerbreed, dan snap ik Ed Nijpels wel een beetje. Loop je lijstje af, dan kun je inderdaad concluderen dat er aardig wat juristen rondlopen. Maar ik geloof niet dat dat het debat beïnvloedt, dat het debat daardoor minder goed gevoerd zou worden.'

Boer in de Kamer

Zelf draagt ze niet zo uit dat ze een ingenieurstitel heeft. 'Misschien komt dat omdat ik geen echte techneut ben, in de zin waarop Ed Nijpels doet.'

Ik heb tropische marktkunde gestudeerd aan de toenmalige Hogeschool Larenstein in Deventer.' Wel zegt Dijkers altijd dat ze de 'boer' in de fractie is, ook al heeft ze geen agrarische achtergrond. 'Maar ik heb tijdens mijn opleiding wel leren melken op de praktijkschool in Oenkerk en trekker leren rijden in Emmeloord. Ik begrijp boeren wel. Super prettig volk, vind ik ook, al ben ik het lang niet altijd met ze eens.' Zichzelf boer noemen als agrarisch woordvoerder voor de PvdA is natuurlijk ook strategisch handig. De PvdA is immers niet bij uitstek een agrarische partij, maar wil vanzelfsprekend wel zichtbaar zijn voor agrarische stemmers. Dijkers wil er zijn voor alle boeren, reguliere en biologische. 'We voeren goede debatten over uitdagingen die op boeren afkomen zoals duurzaam en veilig produceren.'

Wereld mooier maken

Het Kamerlidmaatschap was niet echt haar droom als kind, maar kwam steeds dichterbij toen ze in het maatschappelijk middenveld kwam te werken, achtereenvolgens bij onder meer Greenpeace, CNV, als directeur Stop Aids Now, eigenaar Dijkers – management voor idealisten, en kwartiermaker van Erbij Coalitie tegen eenzaamheid. Het was niet de vraag of ze de politiek in zou gaan, maar eerder wanneer. Haar drijfveer is idealistisch en helder: 'De wereld mooier maken voor iedereen. En dan is de politiek dé plek waar je veranderingen in gang kunt zetten', motiveert ze. 'Bovendien is het een heel mooie tijd om de politiek in te gaan. Er is van alles aan de hand in de Nederlandse samenleving. In Nederland zie je een duidelijke tweedeling. Ik kies voor een samenleving waar iedereen meetelt en eerlijk meedeelt.' Nu zijn boeren wel niet de sociaal zwakkeren in de samenleving, erkent Dijkers, maar ze kunnen wel bijdragen aan een betere wereld door duurzamer te produceren.

Gediplomeerd rentmeester

Jaco Geurts, CDA-Tweede Kamerlid sinds september vorig jaar en woordvoerder voor land- en tuinbouw, visserij, natuur, milieu (binnenland), water en externe veiligheid, wil graag reageren op de visie van Nijpels. 'Maar ik ben géén ingenieur hoor', beklemtoont hij. 'Ik heb wel bij Van Hall Larenstein gestudeerd, maar met een studie Vastgoed krijg je niet de ing-titel. Wel ben ik de enige gediplomeerde rentmeester in de Kamer.'

Of er naar verhouding veel of weinig juristen, economen en ingenieurs in de Kamer zitten, daar heeft hij geen onderzoek naar gedaan. Wel weet Geurts dat er weinig ondernemers vertegenwoordigd zijn zoals hij. Tot zijn aantreden in de Kamer had hij een rentmeesterbedrijf en een varkenshouderij. Geurts: 'Van de 53 nieuw aangetreden Kamerleden zijn er maar drie ondernemer, terwijl Nederland juist nu een ondernemende mentaliteit heel hard nodig heeft. Een ondernemer is doortastend. Als ik als ondernemer vandaag iets besluit, neem ik er gelijk actie op. Als raadslid van Barneveld kostte dit

al wat meer moeite en kreeg ik mijn punten pas na enkele weken op de agenda. In de Kamer gaat het nog veel trager.'

Beter en efficiënter

Nu weet hij heel goed dat in de politiek zaken erg zorgvuldig moeten gebeuren – je hebt te maken met wetgeving, adviezen van de Raad van State et cetera – maar hij vindt wel dat alles traag gaat. Meer ondernemersmentaliteit dus. Hoe dan? 'Ondernemers kijken altijd hoe dingen beter en efficiënter kunnen. Een voorbeeld: neem de voedsel-fraudes van de laatste tijd. Er zijn Kamerleden die dan roepen dat er meer regels moeten komen en meer toezichthouders. We hebben regels en toezichthouders genoeg. Er moet zorgvuldiger worden gecontroleerd. Als vlees zó goedkoop is, moet je drie keer zijn gewaarschuwd.' Om toch weer even terug te komen op de ingenieurs: Geurts ziet aardig wat overeenkomsten met ondernemers: doeners, mensen die van A naar B willen. Maar een verschil: ingenieurs zijn in het algemeen minder van die pratens.

Mkz als omslagpunt

Tot voor de vermeende uitbraak van de MKZ in Kootwijkerbroek in 2001 had Geurts niets met de politiek. Nou ja, hij was lid van de partij maar deed er weinig mee. De mkz bracht daar voorgoed verandering in. Het stak hem hoe werd omgegaan met de dieren en de veehouders uit Kootwijkerbroek. 'Ik kon twee dingen doen: aan de zijlijn wat roepen of daadwerkelijk iets gaan doen.' Het was eigenlijk geen echte keuze. Al vrij snel werd hij gevraagd als secretaris voor de Nederlandse Vakbond van Varkenshouders (NVV). Vervolgens werd hij gemeenteraadslid van Barneveld. 'In 2008 kwam ik CDA-Tweede Kamerlid Annie Schreijer tegen die vroeg: 'Is dit niks voor jou? Ik ga binnenkort stoppen.' Het kwam toevallig op zijn pad, maar zijn besluit was weloverwogen. Hij wil werken aan de vraagstukken van Nederland, ook al betekende dit het einde van zijn bedrijven. 'Ik ben met mijn varkensbedrijf en t met de rentmeesterij gestopt. Je kunt nu eenmaal maar één ding tegelijk goed doen. En ook ik wil de schijn van belangenverstremming voorkomen. Daarom ben ik ook gestopt met de belangenbehartiging voor de varkenshouders via de NVV.'

Een carrière in de politiek was lange tijd voor beide VVA-leden geen ultiem doel. Zoiets groeit. En uiteindelijk lijkt Ed Nijpels gelijk te hebben: weinig echte ingenieurs in de Tweede Kamer. Maar voor Jaco Geurts en Sjoera Dijkers is het geen punt. De Kamer is uiteindelijk toch een aardig goede afspiegeling van de maatschappij, vinden ze.

TEKST RIA DUBBELDAM

FOTO'S VAN BEEK IMAGES, PAUL RIDDERHOF, CDA- EN PVDA-FRACTIE

Ed Nijpels, Sjoera Dijkers en Jaco Geurts zijn actief op Twitter en LinkedIn

A close-up portrait of a middle-aged man with short, graying hair, wearing black-rimmed glasses. He has a neutral expression and is looking directly at the camera. The background is a soft, out-of-focus green. The text is overlaid in the top left corner.

'Het gaat me niet
om status
maar om invloed
uitoefenen'

Dick Jonkers werkt nooit langer dan vier tot zes jaar op dezelfde plek, wat een indrukwekkende cv opleverde sinds zijn afstuderen als cultuur-technicus. Zijn nieuwste functie is portfoliodirecteur tunnelprojecten bij Rijkswaterstaat. Een spannende klus. In mei ging de Tweede Coentunnel open, waar dagelijks 200.000 auto's doorheen moeten. 'Je test je vooraf helemaal suf om zeker te weten dat het goed gaat.'

Het moest goed gaan. De aannemerscombinatie stond het Hemelvaartsweekend er helemaal klaar voor met 12.000 mensuren, machines en asfalt, zodat de tunnel na het lange weekend open kon. 'Dan mag in het voortraject geen enkele vertraging optreden, anders kun je rekenen op een claim van meer dan 10 miljoen euro van de aannemerscombinatie!' Dick Jonkers lijkt er niet zenuwachtig van te worden. Hij vertelt het op rustige toon ergens hoog in het kantoor van Rijkswaterstaat in Utrecht.

Omgaan met grote sommen geld is hij gewend. De vijf tunnelprojecten in zijn portfolio zijn inclusief het onderhoud voor 25 jaar, goed voor zo'n 5 miljard euro. De Tweede Coentunnel kostte samen met de Westrandweg honderden miljoenen. Toch zijn de files niet voorbij. Niet zo verwonderlijk; de Eerste Coentunnel is gelijk dichtgegaan voor renovatie. Maar er speelt meer. Jonkers: 'Oh, oh, wat is ie mooi, zeggen automobilisten om zich heen kijkend als ze erin rijden in hun 'terras op wielen'. Dan is het snel boem. Van de eerste weken weet je, dat het bijna elke ochtend raak is.'

De Tweede Coentunnel is een forse tunnel van 600 meter. In het infraproject A15 Maasvlakte-Vaanplein zitten maar twee tunneltjes, maar als portfoliodirecteur is hij eindverantwoordelijk voor het hele project, waarvoor meer dan een miljard staat.

Geld teruggeven

Verantwoord omgaan met geld vindt Jonkers belangrijk. In zijn vorige functie bij Rijkswaterstaat – renoveren van de vijf landelijke verkeerscentrales – had hij 9,8 van de 100 miljoen over. Overheidsbudgetten worden meestal opgemaakt aan extra wensen, maar hij gaf het lopende het project terug aan de Staat en oogste verbazing. 'Doe er maar iets anders mee, ik heb het niet meer nodig', gaf hij als toelichting.

Onder de tunnelprojecten zit ook de A4 Delft-Schiedam: het meest besproken stukje weg van Nederland. Na 50 jaar gesteggel is hij volop in aanleg. Om het veenweidegebied Midden-Delfland zo min mogelijk aan te tasten hebben provincie, gemeenten en belangenorganisaties in een convenant afgesproken dat de weg geen grote barrières mag opleveren. 'Wegdelen zijn half tot geheel verdiept en daardoor op een

'Soms denk ik: wat heb ik met mijn grote mond gezegd! Kan ik dit waar maken'

afstand niet zichtbaar en nauwelijks hoorbaar. Er komt een gecombineerd eco- en aquaduct en een 2 kilometer snelweg in een lange tunnel door stedelijk gebied.'

Ook een mooi staaltje werk is de A2 dwars door Maastricht. 'Hier komt de eerste dubbeldekstunnel van Nederland. De onderste tunnelbuis is voor doorgaand verkeer en de bovenste voor lokaal verkeer. Bovengronds wordt een parklaan aangelegd met name voor wandelaars en fietsers. 'Zo'n 700 meter van de 2 kilometer is nu al klaar en het gaat in hoog tempo voort.'

Rode draad

Jonkers houdt zich niet bezig met de dagelijkse gang van zaken. Daarvoor kent elk project een projectdirecteur. 'Ik ga niet op hun stoel zitten. Mijn rol is om continu met hen in gesprek te zijn, een spiegel voor te houden, de tactiek te bespreken, ze uit te dagen maar ook te helpen. In lastige situaties is het soms handig dat niet de projectdirecteur met een aannemer een strijd aangaat; hij moet nog een tijd met hem door. Dan kan ik beter de 'boeman' spelen en een oplossing zoeken.'

Processen analyseren, structuur aanbrengen, dingen in gang zetten en mensen laten doorontwikkelen, ziet hij als rode draad in zijn carrière. Ofwel grip houden op de cyclus plan-do-check-act. 'Ik ambieer daarom functies bovenin een organisatie. Niet vanwege de status, dat doet me niks, maar om invloed te hebben op hoe dingen gaan.' Soms gaat hij weleens te ver. 'Dan denk ik: wat heb ik met mijn grote mond gezegd! Kan ik dit waar maken?', zegt Jonkers reflecterend. Als je van complexe projecten houdt, dan is Rijkswaterstaat een mooi bedrijf, vindt Jonkers. Hoewel het wel lastiger wordt. Wat als in 2015-2016 de vijf tunnelprojecten klaar zijn? 'Wij zijn al gestart met de voorbereiding van de renovatie van alle bestaande tunnels en er komen nog een paar nieuwe tunnels.' Wie weet zit hij dan inmiddels op een andere functie binnen Rijkswaterstaat. Wat zei hij ook alweer? 'Ik werk nooit langer dan vier tot zes jaar op dezelfde plek.'

Hollands Glorie

Jonkers schetst een veelbewogen carrière. Hij heeft overal gewerkt: van aannemers, ingenieursbureaus, belangenbehartigers tot opdracht-

'Ontwerpers houden weinig rekening met wat hun ontwerp langjarig voor het beheer en onderhoud betekent'

gevers. Eind jaren zeventig behoorde hij tot de eerste lichting van de Hogere Bosbouw en Cultuurtechnische School op Larenstein. 'Een echte cultuurtechniker was ik. "Liever asfalt en beton, dan bomen en gazon", was onze leus. Die van de bosbouwers ging precies andersom', lacht hij. Als jong professional kwam hij bij Heidemij en al vrij snel kon hij als uitvoerder naar een project in Brits Guyana. 'Hollandse Glorie: grond verzetten en beton storten. Dag en nacht, drie jaar lang.' Zijn vriendin zag hij nauwelijks. Toch zagen ze kans in die tijd te trouwen. Technisch was de aanleg van het irrigatiesysteem voor de rijstteelt niet moeilijk. Hij leerde er vooral goed plannen – 'In de regentijd viel anders het werk stil' – en organiseren – 'Als je iets niet in het magazijn had, moest je het maar elders in de wereld zien te krijgen'.

Terug in Nederland begon hij bij een aannemer. Daarna volgde de belangenbehartiging van de bouw- en infrabranche bij NVOB (nu Bouwend Nederland) en werd hij directeur van Vebidak, de branchevereniging voor dakdekkerbedrijven. Jonkers maakte zich sterk voor de veiligheid van

dakdekkers door aanpak bij de bron. 'Ik heb nog meegewerkt aan het Arbobesluit van het ministerie van Sociale Zaken. Die kabels die je nu op daken ziet, waaraan dakdekkers zich kunnen zekeren, is een van de acties waaraan ik "schuld" heb.'

Roots

Het tweede deel van zijn carrière wilde Jonkers terug naar de roots. Het werd het gemeentelijke ingenieursbureau van Amsterdam, als hoofd vakgroep wegen en vervolgens als hoofd vakgroep civiele constructies en plaatsvervangend directeur. 'We werkten in opdracht van Grondbedrijf Amsterdam aan prachtige projecten, onder meer de omvorming van het Oostelijk Havengebied in een woongebied. Toen het zou worden overgedragen aan stadsdeel Zeeburg, wilde die het aanvankelijk helemaal niet hebben. Te duur in beheer en onderhoud, niet passend binnen de normkosten.' Een goede les, erkent Jonkers. 'Ontwerpers houden weinig rekening met wat hun ontwerp langjarig voor het beheer en onderhoud betekent. Een ontwerper denkt vooral aan mooie dingen net als de wethouder die in zijn periode een statement wil maken.'

De opdrachtgever is de enige die dit kan veranderen. Om dit aan te pakken ging hij zelf aan de opdrachtgeverskant zitten bij de provincie Noord-Holland als directeur beheer en uitvoering. 'De brugwachters vielen daaronder en de muskusrattenbestrijding. Dat laatste is niet echt een ontwerp waarmee je je populair maakt, zeker niet als de PvdD een zetel in het college heeft.'

Even wat anders

Na strijd binnen de directie wilde hij weg. De urgentie was zo groot, dat alles goed leek. Maar als vestigingsdirecteur bij een ingenieursbureau voelde het als terug bij af. 'Wat ik leuk vind is opdrachten geven!' Via een relatie uit het netwerk die bij Rijkswaterstaat werkt, kwam hij bij deze organisatie om de verkeerscentrales te renoveren. 'Dat was wel even heel anders dan ik ooit had gedaan. Als cultuurtechnicus schaaft je bij onregelmatigheden het asfalt bij tot het voor het oog past. Bij ICT doet iets het of niet.' Na drie jaar was het project binnen scope en budget opgeleverd en zocht hij een nieuwe uitdaging. Het werd portfoliodirecteur tunnelprojecten, wat hij sinds september vorig jaar doet.

Nog maar weinig studiegenoten komt hij tegen. Toevallig zit er een cultuurtechnicus bij het project A4 Delft-Schiedam. Met acht oud-studiegenoten is er nog wel intensief contact. Elk jaar gaan ze kamperen. Samen met hun echtgenotes, kinderen plus aanhang en zelfs kleinkinderen is het een flinke groep. En wat hij nooit verleert: handen uit de mouwen steken, kettingzagen en straatjes leggen. Hij heeft thuis nog een straatje gelegd. 'Ik heb er nog spierpijn van.'

CARRIÈRE

Dick Jonkers

OPLEIDING / Hogeschool Van Hall Larenstein, Bosbouw en Cultuurtechniek (1979)

WERK / Dick Jonkers werkt sinds 1979 achtereenvolgens bij onder meer Heidemij (young professional/uitvoerder), een aannemersbedrijf (Voorbij Beton als Marketingmanager), Bouwend Nederland (secretaris Bouwmarkt) en Vebidak (directeur-secretaris). Hij werd manager/plaatsvervangend directeur bij Ingenieursbureau Amsterdam (1999-2005), directeur beheer en uitvoering bij provincie Noord-Holland (2005-2008) en vestigingsdirecteur bij Aveco de Bondt (2008-2009). Sinds 2009 werkt Jonkers bij Rijkswaterstaat, aanvankelijk als projectdirecteur verkeerscentrales (2009-2012). Tegenwoordig is hij portfolio-directeur tunnelprojecten (sinds september 2012).

RELEVANTE WEBSITES

www.rijkswaterstaat.nl/wegen/plannen_en_projecten

Dick Jonkers is actief op LinkedIn

'Mijn maatschappelijke interesse werd gaandeweg het solliciteren duidelijk'

Een sprekend voorbeeld van waarvoor VVA onder meer bedoeld is – afgestudeerden ondersteunen bij het zoeken naar een baan – is Bertus van der Vegt. Zijn werk bij de gemeente Dordrecht vond hij door een personeelsadvertentie in het toenmalige VVA-krantje, een uitgave met kopietjes van advertenties.

Wat heb je na de opleiding gedaan?

'Tijdens mijn opleiding heb ik uitstel van dienst gevraagd en gekregen. Daarna ben ik wel opgekomen, maar werd ik afgekeurd. Ineens stond ik op straat. Zonder werk, terwijl ik een opleiding zou krijgen en anderhalf jaar in dienst zou zitten. Ik was totaal onvoorbereid. Na ongeveer een maand kwam ik terecht bij Waterschap Bezuiden de Vecht, nu onderdeel van Waterschap Groot Salland. Ik inventariseerde duikers en bruggen. Een klus voor een half jaar; dat wist ik. Maar het was mooi werk en het gaf me de gelegenheid om te solliciteren.'

Waar solliciteerde je zoal op?

'Ik had meerdere sollicitaties lopen en mocht onder andere op gesprek komen bij de Grontmij, de Heidemij en de gemeente Dordrecht. De eerste twee waren tijdelijke klussen en in Dordrecht kon ik na een jaar een vaste baan krijgen. Het leek me ook wel leuk om maatschappelijk bezig te zijn. Dat was niet primair de insteek, maar dat werd gaandeweg het solliciteren, en zeker na het werken bij een gemeente, duidelijk.'

Je bent nooit van werkgever veranderd. Geeft je werk na 38 jaar nog voldoende uitdaging?

'Ja. Ik begon hier als cultuurtechnisch tekenaar. Daarna groeide ik door tot werkvoorbereider/opzichter en directievoerder. Vervolgens werkte ik als groepsleider voorbereiding bij de afdeling Plantsoenen. Begin jaren '90 kreeg ik de mogelijkheid om wijkcoördinator te worden bij de afdeling 'Wijkgericht Werken. Dat heb ik zeven jaar met plezier gedaan. In 2001 waren er weer organisatie ontwikkelingen. Wijkgericht werken ging over naar gebieden. Toen kon ik aan de slag als beleidsmedewerker groen, wat ik kort daarvoor ook had gedaan. Ik ben nu 59 en wil nog wel acht jaar blijven doorwerken hier.'

Hoe gaat de gemeente om met bezuinigingen?

'Dordrecht ontkomt ook niet aan bezuinigingen. De taakstelling is circa 5 %. Wij hebben onze voorstellen in vier scenario's aan het college voorgelegd, waar zij en de gemeenteraad uit kiezen. Boeiend was dat de inwoners via internet (www.bezuinigingskeuzes.nl) hun mening over de voorstellen konden geven. Dat heeft effect gehad. Het college heeft mede door de uitkomst van die peiling ervoor gekozen de bezuinigingen op de woonomgeving te beperken. De raad beslist op 16 juli over de voorstellen.'

Wat is je binding met VVA Larenstein?

'De laatste tien jaar ga ik regelmatig met excursies mee, zo ongeveer een of twee keer per jaar. Als ik kan, dan ga ik wel. De laatste keer was eind vorig jaar naar de

Maasvlakte. Mijn eerste excursie was naar de Bijlmer kort na de Bijlmerramp. Je stapt er in een totaal andere cultuur. We aten bij Antillianen, dat was leuk. Mijn vrouw ging ook altijd mee als partner, want ze heeft geen VHL-opleiding gedaan. Ze vindt de excursies ook zo leuk; je komt op verschillende plekken en je ontmoet mensen. Maar sinds vorig jaar is ze ook lid. Iemand van de VVA zei: 'Als ze lid wordt, heeft ze dat met één excursie er al uit''

Wat vind je van het VVA Magazine?

'Ik lees de VVA-krantjes al vanaf het begin met interesse. Het vernieuwde VVA Magazine ziet er mooi uit! Mooie lay-out, interessante artikelen over wat oud-studenten doen en prettig te lezen. Samengevat: heel geslaagd!'

TEKST EN FOTO TAMARA VAN TRICHT

Naam Bertus van der Vegt / **Woonplaats** Dordrecht / **Studie** Cultuurtechniek (1974, Bosbouw en Cultuurtechnische School Arnhem) / **Functie** Beleidsmedewerker

Ontwerpdocent Johan Vlug van Tuin- en Landschapsinrichting sloot het symposium De Noodzaak van Ontwerpen op 15 mei op kenmerkende wijze af. Nadat hij zich met vier plastic tasjes op het podium had begeven (voor elke spreker één), liet hij weten dat het precies was verlopen zoals hij had gewild: een zinderende middag, waar ruim 300 deelnemers getraakteerd werden op inspirerende sprekers en een denderende reeks prikkelende voorbeelden uit de ontwerp praktijk. Nee, het symposium was geen ode aan hemzelf, vond hij, omdat hij met pensioen gaat. Het was een ode aan het vak, de passie en de missie om het vak verder te brengen.

'De noodzaak van ontwerpen zit in ons'

'Vroeger was eenvoudiger', betoogt Jeroen de Vries als docent Landschaps-architectuur bij de opleiding Tuin- en Landschapsinrichting en als oud-directeur van deze opleiding. Toen Mien Ruys parkjes en openbaar groen ontwierp voor de gemeente Amsterdam, was er nog geen inspraak. Ze kon haar eigen plan trekken, de bewoners zouden toch wel blij zijn met het mooie groen. Het vak werd overgedragen van meester op leerling; ontwerpen was een ambacht. Nu ligt het veel complexer; al die regels, wensen en randvoorwaarden én de invloed van commissies, bewoners en belangengroepen. Je bent als ontwerper meer procesbegeleider dan plannen-

maker. Als je na een lang traject het resultaat ziet, vraag je je af of het nog wel van jou is. Ontwerpen is nu een professionele discipline, waarvoor een kwalitatief hoogwaardige opleiding nodig is. Een professie die in aanzien is gegroeid in binnen- en buitenland. Een professional die zijn ziel en zaligheid legt in een multidisciplinaire aanpak samen met gebruikers en belanghebbenden, soms zelfs zonder opdrachtgever.'

Kleurenwaaier van Nederland 'Vroeger zei men: Nederland heeft geen kleur, voor kleur moet je naar de Mediterrane landen. Maar dat is onzin, we moeten beter leren kijken', introduceert Rob Maanen

(Kleurbureau) ons in de wereld van kleur. Ooit was hij fotograaf, maar brak daar niet echt mee door. Tot iemand hem erop wees dat hij kleur op een wijze in beeld bracht, waardoor andere mensen dit ineens doorkregen. Hij specialiseerde zich in kleur in landschap en stedenbouw. Dat werd opgepikt door Sikkens en zo werd hij in nieuwe branches geïntroduceerd. Rob kreeg de vraag om de kleurenwaaier van Nederland te maken, gevolgd door een kleurkaart van elke provincie. Hij groeide uit tot dé kleuradviseur van Nederland, een vakgebied dat voor die tijd niet bestond. Hij ziet zichzelf dan ook als een ondernemende idealist. Soms ga je dan door moeilijke periodes, maar hij kon

Foto boven: Johan Vlug (l) presenteert het boek *De noodzaak van ontwerpen – Veldverkenningen in de Nederlandse landschapsarchitectuur*. Deze uitgave is voor € 31,80 te koop in de winkel bij Van Hall Larenstein en te bestellen via de boekhandel (ISBN 978-90-817426-6-5, winkelprijs € 35,00). U kunt het boek ook via VVA Larenstein bestellen. Dit najaar verschijnt het boek in het Engels.

zo wel dicht bij zijn passie blijven en zich richten op het toevoegen van waarde aan zijn omgeving. Dankzij Rob Ieren ontwerpers, architecten en beheerders meer over het gebruik van kleur in de openbare ruimte en stedenbouw en passen ze die doelgerichter toe. Sjoerd Soeters (Soeters Van Eldonk Architecten) vroeg hem eens om een kleurkaart voor de Zaanse regio. Uit de samenwerking kwamen workshops en trainingen voort, opdrachten voor Monumentenzorg en de kleurregie Havenfront Harderwijk. Op de vraag aan de studenten in de Kapel of zij ook zoeken naar de waarde die zij kunnen toevoegen, reageert Ignaz Hameetman dat hij een buurtgroep heeft georganiseerd om een park te adopteren. Hij onderhandelt nu met de gemeente namens die groep om fondsen te krijgen om het park te renoveren en weer in gebruik te nemen.

Ondernemende ontwerpers

'Als je snel wilt reizen, ga je alleen. Als je ver wilt komen, reis je samen', brengt de volgende spreker Cor Geluk van architectenbureau Juurlink [+] Geluk in. Samen met Huub Juurlink heeft hij een hele reeks projecten uitgevoerd en ups en downs gekend. Altijd zoeken ze de grenzen op en onderzoeken ze gedrag, structuren en systemen om tot de kern te komen. Zo introduceerden zij een strategie voor 'slow growth urbanism', waarvoor zij samenwerken met de High Tech Campus in Eindhoven. In plaats van in één keer

alles te ontwerpen, werk je samen met verschillende belanghebbenden en onderzoek je de behoefte van (potentiële) gebruikers en hun omgang met de omgeving. Op basis daarvan grijp je in en volg je hoe daarop gereageerd wordt. Die informatie gebruik je weer voor het vervolg.

In 2007 is het bureau de wereldmarkt opgegaan met CULD – Complex Urban Landscape Design – dat samen met Jaakko van 't Spijker is opgezet. Daarmee wonnen zij prijsvragen en opdrachten in Taiwan, Abu Dhabi, IJsland en Italië, waarbij vooral de integrale benadering als kwaliteit is erkend. Het blijkt wel dat het Nederlandse ontwerp- en ontwikkelproces interessant is in het buitenland: de multidisciplinaire werkwijze, de balans tussen landschap en stedenbouw, duurzaamheid, watergebruik, mobiliteit en communicatie; het is allemaal meegenomen. 'Ook al worden we gevraagd voor een masterplan, we zijn in de praktijk meer ondernemende planmasters. Je kunt dus prima in het buitenland terecht met onze professionaliteit, al moet je er rekening mee houden dat je langdurig moet investeren in buitenlandse relaties.'

Nieuwe wegen

'Ken jezelf en ken je context', houdt Bruno Doedens het publiek voor. De landschapsarchitect combineert een bijzondere set talenten en vaardigheden, die hem tot een uniek vormgever van culturele landschappen maakt. De landschapper, beeldhouder, filmer, theatermaker en vooral ook creatieve bedenker/organisator heeft met zijn SLeM – Stichting Landschapstheater en Meer – een imposante reeks tijdelijke cultuurprojecten op zijn naam staan. Zo werkt hij sinds 2005 samen met Oerol om elke keer weer een groot kunstwerk te creëren waarbij mensen en natuur samenwerken. Op zijn eerste Oerol stond hij met het project 'Jaarringen' ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het festival. Op het strand van Terschelling werd een enorme zandsculptuur gebouwd in de vorm van 25 jaarringen. Voor een luchtfoto lagen 2000 festivalgangers een half uur stil op de zandringsen en maakten daarmee een tijdelijk sociaal kunstwerk 'Silent Sky'. Bruno werkt veel met vrijwilligers. Hij ontdekte deze energie, een combinatie van sociaal en cultureel kapitaal, door een project in zijn geboortedorp Heteren. De tweeling Dominique en Bruno verleidden de bewoners om in het kader van 40 jaar Ponyweek het dorp te veranderen in een Zonnebloemendorp.

Bijna iedereen deed mee. In het najaar bloeiden er 200.000 zonnebloemen. Volgens Bruno was de energie zo krachtig, dat de kern van de organisatie zich nog steeds inzet voor het contact met de omgeving en natuur. Als tip aan het publiek roept Bruno op om je kracht in je passie te zoeken, je vakkennis te verdiepen en vernieuwing te zoeken aan de randen van je kennis en kunde. Net over de grenzen wordt het spannend, daar vind je de vernieuwing door experimenten en kruisbestuiving.

Zandsculptuur in de vorm van 25 jaarringen van SLeM - Bruno Doedens tijdens de 25e Oerol in 2006.

Waardevolle bijdrage

De noodzaak van ontwerpen zit in ons, concludeert Johan Vlug. Je komt pas echt toe aan een waardevolle bijdrage aan je omgeving als je voorbij de regeltjes bent, als je je passie en visie kunt overdragen en anderen kan inspireren mét je te gaan vormgeven. De tijd van 1 ontwerper die 1 ontwerp maakt voor 1 opdrachtgever ligt achter ons. Wil je je kunnen uiten, dan zul je jezelf en zelfs je werk moeten leren vormgeven. 'Met dit symposium en het bijbehorende boek dat ik hierbij overdraag aan DSL – Dutch School of Landscape Architecture – draag ik mijn missie om aan onze professie te helpen vormgeven over.'

TEKST PIM DE BOKX

FOTO'S HANS SMOLENAERS EN MARC VREULS

Links: impressie van de het aftakpunt van de omlegging na voltooiing. Boven: de situatie in april.

Het is uniek dat er na jaren weer een kanaal gegraven wordt. Rijkswaterstaat legt tussen Den Bosch en Rosmalen een tracé aan van 9 kilometer. VVA organiseert op vrijdagmiddag 20 september een excursie naar deze verlegging van de Zuid-Willemsvaart vanaf Den Dungen tot aan de Maas. De nieuwe vaart ontlast Den Bosch en kan straks ook grotere schepen met drie lagen containers (klasse IV) aan.

Zuid-Willemsvaart: na twee eeuwen het gewenste tracé

In het informatiecentrum maakt publieksvoorlichter Gerry van den Berg je nu al enthousiast voor de excursie. Zij schetst met zichtbaar plezier de context van wat de VVA-mensen straks gaan zien. 'Sinds de aanleg van de Zuid-Willemsvaart op bevel van koning Willem I bestaat er discussie over hoe het kanaal zou moeten lopen', steekt ze van wal. 'Wel of niet door de stad Den Bosch. Het plan was een tracé door de noordelijke vestinggracht. De Bosschenaren wilden echter het kanaal door de binnenstad, omdat een traject om de stad heen geen voordelen opleverde voor de overslag en handel. De koning kwam tot een compromis: wel door de stad maar niet een aansluiting op de stadshaven.' In vier jaar tijd (1822-1826) werd het 123 km lange verbindingskanaal gegraven tussen Maastricht en Den Bosch. Let wel: met de hand.

Gesteggel gaat door

Dan maakt Van den Berg een grote sprong in de tijd: de jaren twintig van de vorige eeuw. Den Bosch wilde een nieuwe wijk bouwen,

het kanaal daaromheen leggen en dan gelijk verbreden. Want schepen werden groter en het kanaal was maar smal. Er bleek geen geld voor het plan. Eind jaren zestig wilde de gemeente toch echt de beroepsvaart uit de binnenstad halen. Nog steeds werden schepen groter en het werden er ook telkens meer. De bruggen stonden vaker open, wat de doorstroming van het stadsverkeer nogal hinderde. Een ingenieursbureau werkte verschillende alternatieve routes uit, waaronder de huidige variant. Rosmalen – toen nog een zelfstandige gemeente – had er geen belang bij en hield de plannen tegen. Maar Den Bosch bleef altijd rekening houden met de alternatieve route voor de Zuid-Willemsvaart. Van den Berg: 'Dat zie je aan de bestemmingsplannen. Het tracé was met een potloodstreep ingetekend. Het gebied is nooit bebouwd.' Nu Rosmalen onder de gemeente Den Bosch valt, kon de gemeente eindelijk de plannen doorzetten. In 2010 viel het besluit. Rijkswaterstaat gaf de opdracht aan de WillemsUnie, een samenwer-

kingsverband tussen Van Hattum en Blankevoort, KWS infra, GMB Civiel en Van den Herik Kust- en oeverwerken.

Groeiende noodzaak

Het nieuwe, bredere kanaal is hard nodig, legt Van den Berg uit. 'De scheepvaart in Zuidoost-Brabant groeit, zelfs in de huidige krimpende economie. Als de Maasvlakte klaar is, komt er nog meer scheepvaart deze kant op. Dat kan allemaal echt niet meer door de binnenstad, en zeker niet de klasse IV schepen. Daarnaast wil de Inland Terminal Veghel, de overslaglocatie in Zuidoost-Brabant, uitbreiden. Het is de verbindende schakel tussen het wegvervoer en de binnenvaart. De Marsfabriek is druk doende om de basisproducten – suiker van de Suikerunie – voortaan meer over het water te halen. Dat is duurzaam. Met één schip haal je bijna 100 vrachtwagens van de weg. Voor bedrijven – de Jumbo's, Sligro's en dergelijke – is het interessant, omdat ze er subsidie voor krijgen: lean & green.'

Zichtbare ontwikkelingen

Rijdend over de brug van de A59 bij knooppunt Hintham tussen Rosmalen en Den Bosch is het toekomstige kanaal al goed te zien. Verderop vanaf de nieuwe spoorbrug, een 200 meter overspanning over de nieuwe Zuid-Willemsvaart, zien treinreizigers er zelfs water in staan. 'Ook al bouwt de Willems-Unie eerst de bruggen, het graafwerk aan het kanaal is gelijktijdig begonnen. Het zand wordt gebruikt voor de landhoofden van de spoorbrug en de acht verkeersbruggen. Ook dat is duurzaam.' De bruggen zijn dit jaar klaar en volgend jaar wordt het kanaal verder afgemaakt. Alles is erop gericht om op 31 december 2014 het eerste schip door de nieuwe vaart te laten varen.

De nieuwe vaart komt in een kanaalpark te liggen met een slingerende beek, een aftakking die gemaakt wordt van de rivier de Aa. Deze Rosmalense Aa was een eis voor de inpassing van de ecologische verbindingzone om Den Bosch. Het kanaalpark dient als compensatie van natuurverlies door de kanaalomlegging. Hoe lang de aanleg van het park gaat duren, daarover kan Van den Berg weinig zeggen. Dat valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.

TEKST TAMARA VAN TRICHT FOTO'S RIJKSWATERSTAAT

VVA-EXCURSIE

De focus van de VVA-excursie naar de Zuid-Willemsvaart op vrijdagmiddag 20 september ligt onder meer op hoe de grondverwerving volgens de systematiek uit de Onteigeningswet is verlopen. Bas van Amerongen en/of Frans Burgers, beiden specialist grondzaken bij Rijkswaterstaat, leggen uit wat er allemaal bij kwam kijken.

Heb je nu al vragen? Geef die dan door aan Wilco van Hout, VVA-coördinator regio Zuid, zuid@vva-larenstein.nl, zodat de specialisten grondzaken erop kunnen anticiperen en er een interactieve excursie van kunnen maken. Voor opgave zie agenda op pagina 21.

Wij zoeken kansen

Marleen Malais Tuin- en Landschapsinrichting

U kent ze vast wel. Klussen die al heel lang op het "to do" lijstje staan, maar telkens weer vooruitgeschoven worden. De website inhoudelijk verbeteren, een presentatie of rapport uitwerken, de tijd nemen om goede analyses te maken of gedegen onderzoek uit te voeren; het zijn voorbeelden van zaken die kunnen blijven liggen als de gangbare werkzaamheden al genoeg energie kosten.

Dergelijke klussen neem ik graag van u over.

Een studie Tuinbouwplantenteelt aan de Landbouwuniversiteit, jarenlange ervaring in de biologische gewasbescherming en een studie Tuin- en Landschapsinrichting hebben me een brede basis gegeven. Met die brede, groene blik en ervaring op het gebied van schriftelijke communicatie wil ik u van dienst zijn. Bij voorkeur om u te helpen bij onderzoek en/of rapportage, maar ook kleinere schriftelijke werkzaamheden voer ik voor u uit. Zodat u eindelijk die klus van uw lijstje af kunt strepen.

Voor meer informatie mail naar zoom@kpnmail.nl of bel met 06-29275312.

Edwin Vriezen Bos- en Natuurbeheer

In 2009 rondde ik mijn opleiding af bij Hogeschool Larenstein in Velp. Na enkele jaren te hebben gewerkt in de agrarische sector zoek ik per direct toch weer een kans in het groen, bij voorkeur in Oost-Nederland. Ik draag het landelijk gebied in het algemeen een warm hart toe en wil graag werken aan een mooi, duurzaam landschap, waar naast natuur ook ruimte mag zijn voor andere sectoren.

In mijn werk ben ik nauwkeurig en analytisch. Ook hou ik van afwisseling en kan ik zaken helder verwoorden. Mijn stages tijdens de opleiding waren cultuurhistorisch van aard. Daarnaast heb ik me bezig gehouden met de maatschappelijke waarde van groen. De cultuurhistorische kant vind ik nog steeds interessant, maar een baan waar ik bezig kan zijn met gebiedsinrichting en planvorming spreekt me ook aan.

Reacties naar: edwin_vriezen@hotmail.com, 06-12240208. Bekijk ook mijn LinkedIn-profiel voor nog meer nuttige informatie over mij.

Is het werk van ingenieurs te weinig zichtbaar in de openbare ruimte en krijgt het daarom niet de waardering die het verdient? En roeren ingenieurs zich wel genoeg in de politiek; laten ze niet te veel over aan juristen en economen? Zes VVA-leden reageren vanuit hun eigen optiek.

'Het werk van de ingenieur is te weinig zichtbaar'

Reacties

Christian Bekhuis

Tuin- en Landschapsinrichting,
1994 / Eigenaar Bekhuis Advies

'Als het gaat over de politiek in Nederland, waar veel juristen en weinig ingenieurs in vertegenwoordigd zijn, dan ben ik het helemaal met de stelling eens. Als we alleen al denken aan wet- en regelgeving en bijvoorbeeld de budgetbewaking rond infrastructurele werken. **Als je als gevolg van de Flora- en faunawet als ontwikkelaar gedwongen wordt om duizenden euro's te investeren in papierwerk, waarbij de investering in de natuur maar een paar honderd euro bedraagt, zijn mijns inziens de verhoudingen helemaal zoek.** De wet- en regelgeving wordt te veel vanachter een bureau geschreven en te weinig vanuit de praktijk. Ondoordachte

wet- en regelgeving kan leiden tot onbedoelde effecten met soms grote maatschappelijke consequenties, perverse koppelingen noemen we dat. Infrastructurele werken worden soms met miljoenen overschreden, zonder duidelijk benoemde reden. Volgens mij hebben we in Nederland voldoende ervaren ingenieurs die de risico's goed weten in te schatten en heel goed kunnen ramen wat een project uiteindelijk gaat kosten. Vanuit de politiek wordt er alleen niet altijd helder over gecommuniceerd, waardoor er een heel verkeerd beeld ontstaat van de ingenieurs die het project hebben voorbereid.'

Sanne Tummers

Bos- en Natuurbeheer, 2003
Ecoloog bij RPS advies- en ingenieursbureau b.v.

'Het is niet erg dat in de Nederlandse politiek weinig ingenieurs vertegenwoordigd zijn. De juristen stellen het beleid en de wetgeving op en worden daarin gevoed door diverse brancheverenigingen van verschillende sectoren, waaronder het Netwerk Groene Bureaus. De ingenieursbureaus houden zich dan ook meer bezig met de technische aspecten en richten Nederland in, binnen de kaders van de wet. **Naar mijn idee is het werk van de ingenieur op elke vierkante meter van Nederland zichtbaar. Het gaat er daarom meer om hoe wij bekendheid geven aan het ingenieurswerk.** Die communicatie kan gericht worden op onze directe op-

drachtgevers maar ook op de gebruikers. Communicatie met de gebruikers is nog zeer beperkt, hoewel dit positief kan bijdragen aan het verloop van de planvorming en de daadwerkelijke uitvoering. Ondanks de huidige crisis investeert RPS juist in de contacten met opdrachtgevers door het organiseren van een nieuw magazine (ResPonS), klantenevenementen en zelfs een jaarlijks terugkerende toertocht. Laten zien en onder woorden brengen welke projecten en werkzaamheden wij uitvoeren maakt daarmee het werk van de ingenieur beter zichtbaar.'

Remco Pouwels

Land- en watermanagement, 2003
Ondernemer Via Certe | Urban
Environment & Infrastructure

'Een ingenieur werkt continu aan een mooie en functionerende bebouwde omgeving. Een omgeving waar iedereen gebruik van maakt. Het werk van een ingenieur is daarom voor ons allemaal tastbaar en zichtbaar. Iedere dag weer. Jaar in jaar uit.

Alleen vergeet een ingenieur vaak om richting de politiek trots te zijn op het geleverde werk. Dat heeft te maken met de manier van communiceren.

Niet het sterkste punt van een gemiddelde ingenieur. Ze zijn ingesteld op creëren, ontwerpen en realiseren. Maar niet op het schrijven van wollige notities, debatteren of langdurige besluitvormingsprocedures. Juristen zijn daar veel meer

bedreven in. Argumentatie, zorgvuldig formuleren en het geven van afgewogen oordelen is waar zij zich dagelijks mee bezighouden. Vandaar dat zij in de politiek beter gedijen dan het merendeel van de ingenieurs. Juristen zijn gewoonweg sterker in het taalkundig correct communiceren. Een van de belangrijkste eigenschappen om in de politiek te slagen.'

Maarten Breedveld

Bos- en Natuurbeheer, 2003
Adviseur ecologie en natuurwetgeving bij ARCADIS Nederland

'Oneens met de stelling. Als ik naar mijn eigen werkveld ecologie en natuurwetgeving kijk, is onzichtbaar zijn juist een voorwaarde. Indien voor ruimtelijke projecten niet goed of te laat naar risico's op het gebied van natuurwetgeving wordt gekeken, dan wordt mijn werkveld ongewild juist erg zichtbaar. Dan lopen projecten vast en verschijnen er koppen in krant over vleermuizen die leiden tot vertraging, of Natura 2000-gebieden die leiden tot lange juridische procedures.

Het is juist mijn taak om bestuurders van inzichten in risico's en goede adviezen te voorzien, zodat op basis van de juiste gronden beslissingen worden genomen. Op deze

manier werken ingenieurs/ adviseurs juist mee aan de realisatie van concrete en zichtbare projecten. Wellicht is hierdoor het verrichte werk niet voor iedereen direct zichtbaar, maar het resultaat is er wel naar. Ik zie trouwens wel degelijk diverse collega's in de media naar buiten treden met plannen en initiatieven. Bijvoorbeeld op het gebied van deltatechnologie, biodiversiteit, duurzaamheid, waterkwaliteit et cetera.'

Wendy van Kemenade

Land-, Water- en Milieubeheer, 1995 / Senior groen, natuur en landschap, gemeente Veldhoven

'Voor burgers is het werk van de ingenieur in de openbare ruimte niet erg zichtbaar. Bij nieuwe ontwikkelingen en reconstructies hebben zij meer te maken met de juridische kant, zoals bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Wat ook zichtbaar is, zijn het uitlopen van plannen en een mooi eindresultaat. Dat laatste kost echter veel voorbereiding en vak kennis. In de krappe openbare ruimte moeten niet alleen wegen en parkeerplaatsen een plek krijgen maar ook bomen, groen en spelen. Het vergt vakwerk om alles een goede plek te geven, zowel boven- als ondergronds.

Mensen die in het vak werkzaam zijn, zien de inbreng van vakspecialisten wel. Zij weten wat erbij komt kijken om uiteindelijk dat duurzame resultaat te bereiken. Daarbij blijft bij ieder project het zoeken naar nieuwe vaktechnische ontwikkelingen een vereiste. Maar ook ingenieurs lopen tegen de juridische zaken aan. Wetgeving verandert continu. Beslissingen in het kader van een bestemmingsplan of andere wetgeving blijken in de praktijk niet altijd goed uitvoerbaar. Dan is het aan de ingenieur om een passende oplossing te vinden. Wat uiteindelijk voor de burger toch als een mooi eindresultaat zichtbaar is.'

Rutger Becude

(Nederlandse) Bosbouw, 1990
Consulent bij Den Mulder
Boomteelt

'Ik zou deze stelling willen veranderen in: Het werk van de ingenieur is steeds minder zichtbaar. Was de ingenieur vroeger de autoriteit en sturend op een project, **nu hebben managers en juristen, zoals overal waar te nemen in de maatschappij, het stuur overgenomen en is de ingenieur in de bijrijdersrol terecht gekomen.**

Dit wordt mede veroorzaakt door het rigide aanbestedingsbeleid, waarbij de inhoud van het project niet meer centraal staat, enkel nog de protocollen met bijbehorende juridische aspecten. We verzanden inmiddels in een wirwar van regelgevingen en protocollen, waarbij de hoofddoelstelling

uit het oog wordt verloren, zijnde het realiseren van een project, en waarbij de rol van de ingenieur helaas steeds meer van ondergeschikt belang is. Waar is toch de tijd gebleven waarin we met betrekkelijk weinig moeite, tijd en middelen een mooi project neer konden zetten?'

Grondstoffendelving hand in hand met natuur

24 VVA-leden maakten op 19 april een rondgang door de groeve van Hoogterras Belfeld-Tegelen langs de Duitse grens bij Venlo. Als bedrijfsleider bij Sanders en Geraedts BV en VVA-lid liet ik zien dat het hier in eerste instantie gaat om winning van klei, zand en grind, maar dat er na de ontgroningen interessante natuur ontstaat.

Het complex, in totaal 85 hectare, is sinds de jaren tachtig in gebruik en bestaat uit een aantal groeven: Maalbeek, Hoogterras Belfeld-Tegelen en Laumans. In fasen zijn concessies verleend voor ontgroning, met name voor de delving van tertiaire klei voor de fabricage van dakpannen. De dikte van de 2,5 miljoen jaar oude kleilaag wisselt nogal, maar gemiddeld is maximaal 1,5 meter klei geschikt voor de keramische industrie. De overige kalkhoudende klei wordt gebruikt als afdichtingsklei en dijkkenklei.

De klei zit diep: circa 16 meter onder het maaiveld. Dat konden de deelnemers aan de excursie goed zien aan de

wand van circa 16 meter. Het bovenliggende zand, een geologische afzetting van de Rijn in vroegere tijden, is daarin goed zichtbaar en daaronder de nog oudere tertiaire kleilaag. Dat de klei zo diep zit komt omdat het gebied niet door de Maas is uitgeslepen, zoals bij het Midenterras en het Maasdal.

In de jaren tachtig ontstond ook de mogelijkheid om een deel van het bovenliggende grof zand te winnen en te verkopen. Sanders en Geraedts begon in 1988 met de veredeling hiervan tot industrie-

zand en grind voor de beton- en asfaltindustrie. Momenteel wordt er zand en grind gewonnen en veredeld tot industriezand 0-1, 0-2 en 0-4 en industriegrind 4-8, 8-16 en 16-32.

Bijzonder biotoop

De groeve Belfeld-Tegelen ligt in de Ecologische Hoofdstructuur. Dat de provincie – onder voorwaarden – een vergunning verleende voor grondstoffenwinning, komt vooral door het economische belang voor de dakpannenfabrieken in de omgeving. Een van de

voorwaarden is wel dat na de ontgroning zuiver grondwater de ontstane poelen in kan stromen. Dit water dat over de kleilaag vanuit Duitsland dagzoomt zorgt voor een bijzonder biotoop. In het al afgewerkte deel Maalbeek (circa 25 hectare) komen nu vinpootsalamanders, kamsalamanders en vele libellensoorten zoals beekoeverlibel en gewone oeverlibel voor, maar ook levendbarende zandhagedis, blauwborst, oeverzwaluw, boomkikker zie je er en moe-

rasvaren, paarbladig goudveil, bospaardenstaart en gladde zegge.

Er werd een kijkje genomen bij natuurontwikkelingsgebied Venweg (circa 14 hectare) in het Midenterras aan de voet van de steilrand, dat in 2003 als compensatie voor de huidige concessie Belfeld-Tegelen is aangelegd. Sanders en Geraedts heeft Venweg in beheer gegeven bij Stichting Brongebied van de Aalsbeek. Hans Hovens, bestuurslid van de stichting, vertelde over het beheer. Als grote grazers worden Exmoor pony's ingezet. Hovens fokt ermee om het ras weer zuiver te maken. Ook liet hij de biotoop van de boomkikker zien en de vindplaats van de gladde zegge. Ter afsluiting ging het gezelschap per huifkar naar het in 2012 opgeleverde gebied Tegelen en Laumans, circa 25 hectare natuur, met onder meer een oeverzwaluwwand, spontane nieuwe begroeiing en ingeplante gebieden volgens de Boswet.

TEKST ELZE DIJKSTRA
FOTO'S WILCO VAN HOUT

Is natuurlijk spelen echt zo leuk?

'Kijk', zegt een jongetje van zes op speeiland Almere, 'net een kikker.' Hij knijpt in een stuk klei dat hij uit een plas gehaald heeft. 'Niks aan', zegt een jongen van twaalf, op de vraag wat hij het leukste vindt. Wat is er dan zo stom? 'Alles', zegt hij. Hij heeft met een meisje over alle evenwichtselementen gerend. Daar is zij niet zo goed in en hij wel. Hij heeft wel een grote steen verlegd, zodat het wat spannender werd. Natuurlijk kun je als twaalfjarige niet zeggen dat je spelen nog leuk vindt; dat scoort niet bij leeftijds-genoten.

Is natuurlijk spelen hetzelfde als spelen in de natuur? Bij Donkergroen noemen ze het Kindnatuurlijk® spelen. Dat is een breder begrip en niet specifiek gebonden aan natuur. Kindnatuurlijk spelen kunnen kinderen overal, zolang er maar aanleidingen zijn. In de stad is een opengebroken weg met losse stenen een even leuke aanleiding als in de natuur een aantal takken. Zolang je maar je fantasie erop los kunt laten en het aansluit bij waar je als kind behoefte aan hebt. De een houdt van wilde spelletjes en de ander wil iets ontdekken. En meisjes spelen anders dan jongens. 'Dat zijn pedagogische zaken die je als ontwerper wel moet weten', vertelt Tjibbe Haanstra, productmanager spelen bij Donkergroen, op 3 mei tijdens de VVA-excursie over de totstandkoming van het ontwerp. Veiligheid staat te allen tijde voorop. Wat niet betekent dat je als kind niet mag vallen of vies mag worden. Daar leer je van, ook als volwassene. Het moet echter wel een verantwoord risico zijn. Vandaar

dat alle speelelementen op het speeiland Almere zijn gecertificeerd volgens het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen.

Onderhoud

'Het onderhouden van natuurlijke speelterreinen is een doorlopend leerproces voor zowel opdrachtgever als uitvoerder, en afhankelijk van de speelintensiteit', zegt Tjibbe Haanstra, 'omdat er nog zo weinig ervaring mee is.' Op verzoek van de gemeente was er wel een beheerplan gemaakt, maar dat is voorlopig in de kast beland. Teveel loopt anders dan verwacht. Zo waren er in de beginperiode meer algen en rietgroei dan op basis van ervaring was verwacht en gingen kinderen met grote keien aan de wandel. Ook was er meer behoefte aan paden.

Veel ouders komen met een wandelwagen, terwijl er was gerekend op een doelgroep van 7 tot 14 jaar. Nu is afgesproken dat al werkende weg afspraken worden gemaakt over het onderhoud.

Zelfs volwassenen spelen

Terwijl de volwassenen in het Scoutinggebouw naar Tjibbes presentatie luisteren, leren hun kinderen elkaar buiten beter kennen tijdens spelletjes die ze spelen. Pien Mohemius van Scouting Almere doet de begeleiding samen met een collega. Zo is ook vanuit de VVA de veiligheid van de kinderen geborgd en kunnen ouders rustig deelnemen. De kinderen vertellen later als we op het eiland zijn, dat we wel moeten luisteren als het fluitsignaal gaat. Tot die tijd mogen we spelen.

En zelfs de volwassenen spelen, klimmen over stenen en touwen en staan op een balk die boven het water hangt. De kinderen laten zien wat voor hen leuk is. De meesten vinden water erg aantrekkelijk; dit zijn dan ook de favoriete plekken. Je merkt dat het verschil maakt of je er een middagje komt of dat kinderen er vaker zijn. Nieuwe kinderen verkennen vooral om te kijken wat hen het meest aanspreekt. Kinderen die vaker komen, gebruiken meer hun fantasie bij het spelen en dan zijn de spelelementen een hulpmiddel.

Als je als volwassene kind durft te zijn, dan weet je wat je kind beleeft. Niet alleen onze kinderen kunnen hier kind zijn, ook wij ontdekken opnieuw het kind in onszelf. Natuurlijk spelen is leuk!

TEKST LIESBETH FOKKES
FOTO'S TJIBBE HAANSTRA

MEER WETEN

over het speeiland Almere?

www.youtube.com/watch?v=jr9O85bo2KA
www.donkergroen.nl > projecten

Betoverd door het Kralingse Bos

Eilandjes van boomstronken in de Kralingse plas.

Het begon met de Kralingse Plas, in 1911 aangelegd als werkeloosheidsproject. Toentertijd lag de plas aan de rand van de stad Rotterdam, nu is hij samen met het omliggende bos volledig ingesloten door bebouwing. Een oase voor Rotterdammers en bezoekers. Maar ook een toer om het park goed te beheren, legden de beheerders John Verkerke en Remmert Koch uit tijdens de VVA-excursie op 24 mei.

Beheerder John Verkerke legt uit.

Rondom de plas staan voornamelijk eiken en beuken. Verjonging vindt momenteel plaats door essen, esdoorn, wilgen, iepen en elzen. Lange tijd haalden Rotterdammers

Poelen.

veel hout uit het bos voor de kachel of open haard. Ze ervoeren het als hún bos. En nog steeds, wat te zien is aan hoe ze met honden het park gebruiken. De mensen bedenken hun eigen regels, wat lastig is als je als gemeente ook rekening moet houden met de Flora- en Faunawet. Daarom is sturing via het hondenbeleid hard nodig. Er zijn duidelijke regels waar honden wel en niet mogen komen. Als mensen zich er niet aan houden, kunnen ze op een bekeuring van de boswachter rekenen. Er is een goede samenwerking tussen alle disciplines: beheer, politie, boswachter, groenverzorgers, et cetera, vertellen de beheerders. Iedereen voelt zich verantwoordelijk voor het geheel van 200 hectare

Bij de vistrap.

bos en 100 hectare water met wandel- en ruitersporen, park, hertenkamp, golfbaan, manege, natuur en speel-, zwem- en watersportgelegenheden. Jaarlijks genieten er 3 miljoen mensen van.

Ecologische aanpak plas

Remmert en John hebben zich intensief bezig gehouden met verbetering van de Kralingse Plas. De veenplas was troebel en er kwam veel blauwalg in voor. Tijd voor een ecologische aanpak. Allereerst is de brasem (het "varken" van het zoete water) weggevangen. De talrijk aanwezige vis woelde constant de bodem om en liet weinig plaats over voor andere vissoorten en waterplanten. Verder kreeg de bodem een laag (gespoeld) zeezand. Het resultaat is mooi helder en gezond water! Er zijn ondiepe oeverzones met eilandjes gemaakt van boomstronken, waar planten op groeien en vissen onderdoor kunnen zwemmen. Recreanten hebben mooie vlonders in het water gekregen. De wandeling erover was genieten voor ons.

Vistrap

In het noordwestelijk gedeelte is in 2010 een vistrap aangelegd in de watertoevoer naar de plas. De vissen (voornamelijk snoeken) zwemmen heen en weer in het stromende water om hun eieren af te zetten. Een nieuw momentje zorgt ervoor, via een defosforeringsinstallatie, dat er altijd water over de vistrap stroomt. Kortom het Kralingse Bos is een perfecte plek voor ontspanning, inspanning en voor het behoud en ontwikkeling van flora en fauna.

TEKST RENÉ EN INGE BLOEM
FOTO'S ED RODEWIJK

AGENDA

donderdag 18 juli Extra Algemene Ledenvergadering

Achtergrondinformatie zie pagina 4. VVA-leden kunnen zich tot aanvang van de vergadering aanmelden: info@vva-larenstein.nl of 026-3695725.

donderdag 29 augustus Laarpop

Laarpop, het afsluitende popconcert van de Kennismakingsweek voor de aankomende studenten van Van Hall Larenstein te Velp, is voor VVA-leden om oud-studiegenoten en oud-docenten te ontmoeten. Maak je eigen reünie. Start: 17.00 uur met een maaltijd (voor een klein bedrag) met rustige muziek van me and mister bee. Om 18.00 uur speelt docent Heinz Evers met zijn band

Frans en de kazen smartlappen. Van 19.30 tot 23.00 uur treedt de hoofdact Flippen op.

vrijdag 20 september VVA-excursie Zuid-Willemsvaart

Na jaren wordt er weer een kanaal gegraven. De focus van deze excursie ligt op de grondverwerving. Opgave bij Wilco van Hout, VVA-coördinator regio Zuid, zuid@vva-larenstein.nl. Lees meer over het bijzondere project op pagina 14 en 15.

vrijdag 4 oktober VVA-Carrièredag Velp

Het thema is dit jaar 'Kijk over grenzen'. De dag is van 10:00-15:00 uur. Lees meer op pagina 4.

Ben je AOW-gerechtigd, een professional en wilt u (parttime) doorwerken?
Uitzendbureau 65plus bemiddelt al bijna 40 jaar in betaald werk voor mensen met een AOW-gerechtigde leeftijd.
Meer weten? Surf naar www.65plus.nl
Kleurrijke mensen vergrijzen niet

Groen op hoog niveau

Vestigingen in de regio's Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht
T (020) 667 77 77
E info@vandertolbv.nl

Verkozen tot duurzaamste hovenier! 2011

Van der Tol
denkt groen

www.vandertolbv.nl

EEN VAKBLAD NAAR KEUZE MET KORTING?

VVA-leden en donateurs krijgen tot 100% korting op vakbladen!
→ Kijk op onze site www.vva-larenstein.nl voor de deelnemende vakbladen en bijbehorende korting.

VHL Trainingen & Cursussen

Integraal Waterbeheer

Start: 29 oktober
Duur: 7 dagen
Locatie: Velp
Functies als landbouw, wonen en natuur stellen hun eigen eisen aan het watersysteem. De randvoorwaarden die water aan de functies zouden moeten stellen en de eisen van de verschillende functies botsen vaak. Redenen te over om de verschillende elementen van het watersysteem goed te bekijken. Deze cursus, waarbij het landelijk en stedelijk gebied aan bod komt, komt hieraan tegemoet.

Grondwaterhydrologie en bronbemaling

Start: in november
Duur: 3 dagen
Locatie: Velp

De cursus geeft een theoretische onderbouwing van de geologische, hydrologische en cultuurtechnische randvoorwaarden van een bronbemaling. Dit wordt aangevuld met enkele praktische rekenvoorbeelden uit de praktijk.

Oriëntatie Hydrologie

Start: najaar
Duur: 7 dagen
Locatie: Velp
Een inleiding op de hydrologische kringloop en de watersystemen. Hoe lopen afvoerprocessen in stroomgebieden en polders, wat is de relatie tussen neerslag en afvoer en hoe verloopt de stroming in open waterlopen? Hoe werken grondwatersystemen? Wat verstaan we onder openbare watervoorziening, cultuur- en civiele techniek, waterbeheer in het landelijk en

stedelijk gebied en hoe ontwikkelt de waterhuishouding van bos- en natuurgebieden? Naast theorie is er een practicum grondwaterstroming met gebruik van specifieke computersoftware.

Post HBO Geo-Informatica (ArcGIS 10)

Het is de bedoeling om komend najaar opnieuw een post HBO-cursus Geo-Informatica te starten. In de cursus krijgen de deelnemers (maximaal 12) een jaar lang één dag in de week de kans om een brede GIS-basis te ontwikkelen of uit te bouwen. 18 dagen zijn ingeruimd voor de behandeling van vele (actuele) aspecten van GIS. Om er een paar te noemen: databases, remote sensing, internet GIS-toepassingen, open data en

basisregistraties. Dit vooral in toegepaste vorm met oefeningen. ArcGIS is de belangrijkste toepassing waarmee gewerkt wordt, daarnaast is er aandacht voor onder andere Quantum GIS. Ook zijn er 18 dagen voor een zelf te kiezen case ingepland. De cursisten lossen onder begeleiding veelal GIS-vraagstukken op die in de eigen werksituatie spelen. Een eindrapport en een presentatie sluiten de cursus af. De doelgroep is iedereen die met GIS-basisbegrippen uit de voeten kan en de ervaring op dit gebied wil uitbreiden. Deelnemers in de vorige versies waren medewerkers van (semi-)overheden, adviesbureaus en zzp'ers.

Meer informatie: VHL Trainingen & Cursussen, Nicole Arentsen, 026-3695640, infotc@wur.nl, www.vanhall-larenstein.nl/TenC

WORD NU VVA-LID

Voor de periode 2013-2014-2015 slechts € 55,50 en maak kans op een Weber Buiten Open Haard of een Weber Smokey Joe Barbecue!
De prijsuitreiking vindt plaats op 4 oktober tijdens de Carrière dag.

Door lid te worden van VVA Larenstein:

- Vergroot je je CARRIEREKANSEN samen met VVA door activiteiten als Carrière dagen en het plaatsen van een gratis banenoproep in VVA Magazine.
- Breid je je NETWERK uit met meer dan 3.500 studiegenoten. Steeds meer mensen vinden een baan via het netwerk en social media. VVA Larenstein heeft een LinkedIn groep met meer dan 1700 vakgenoten en organiseert regelmatig Netwerkevents.
- Houd je je VAKKENNIS bij via VVA Magazine, website, nieuwsbrief, workshops, excursies enzovoort.

Wie ben je?

Voornaam & Achternaam	
Adres	
Postcode/Plaats	
Telefoon	Mobiel
Geboortedatum	m/v
Bankrekeningnummer	
E-mail	LinkedInprofiel

Lidmaatschapstype:

Actie voor onze afgestudeerden in 2013: voor de periode 2013-2014-2015 slechts € 55,50. Per jaar is de contributie € 39,00. Genoemde bedragen uitgaande van automatische incasso, anders geldt een toeslag van € 3,00.

Welke opleiding volgde je?

☐ Netwerkschool Helicon (MBO)	☐ Hogeschool Van Hall Larenstein
Opleiding	
Richting	

Akkoordverklaring:

Ik machtig VVA Larenstein om de verschuldigde contributie van mijn bankrekening af te schrijven. Als ik het niet eens ben met de automatische incasso, kan ik dit binnen 30 dagen herroepen via mijn bank.

Datum
Handtekening

Meer informatie kun je vinden op onze site: www.vva-larenstein.nl. De ingevulde bon mag je opsturen naar: Postbus 350, 6880 AJ Velp, inleveren bij Van Hall Larenstein, A003 of mailen naar: info@vva-larenstein.nl.

Veilig oversteken, nu écht

Veilig een weg oversteken voor reeën en ander wild is er niet altijd bij. Een drama voor de dieren. En een grote kans op letsel en schade voor mensen.

Een nieuw type dynamisch wildwaarschuwingssysteem laat een spectaculaire daling zien van het aantal ongevallen met overstekend wild. De provincie Overijssel telt beduidend minder ongevallen na realisatie van het nieuwe systeem op drie provinciale wegen. Dat belooft wat voor wild Nederland!

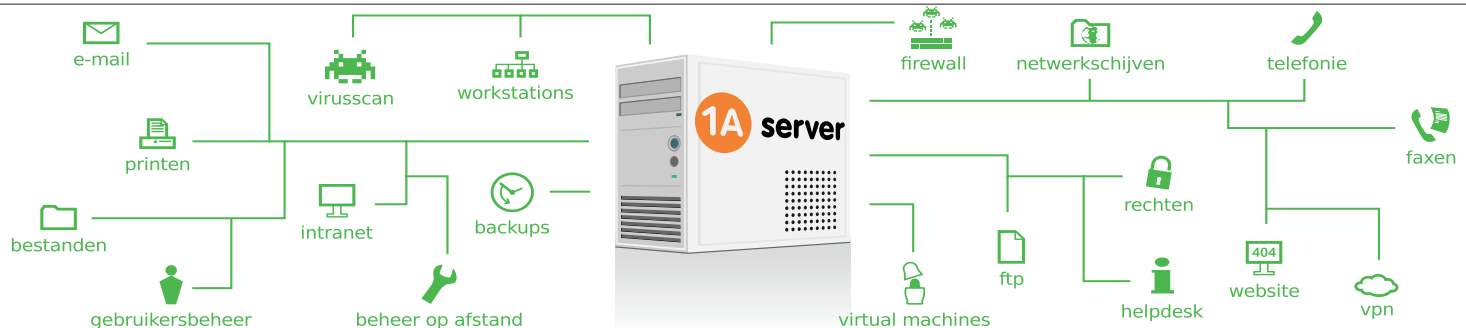
Het nieuwe wildwaarschuwingssysteem is, in opdracht van Provincie Overijssel, tot stand gekomen door advies-en ingenieursbureau Tauw en Traffic2000.

Traffic2000 Realisatie
Gert Hamberg
Tel. 06 51 55 25 97

Projectmanagement Ruimtelijke Inrichting
Marc Wilborts
Tel. 06 15 87 42 03

Meer weten? Kijk op:
www.traffic2000.nl
www.inrichtinglandelijkgebied.nl

Uw IT helemaal geregeld voor een vaste prijs

Ook uw bedrijf verdient een goed werkend computernetwerk dat 100% beschikbaar en veilig is. U wilt zich geen zorgen maken over de back-ups van bestanden en het managen van gebruikers. U heeft genoeg van de olopende kosten van hardware, software en onderhoud van uw netwerk. U staat ervoor open om over te stappen op een beheerde totaaloplossing die afgestemd is op uw specifieke situatie, die u volledig ontzorgt, u zekerheid en veiligheid biedt en die gefundeerd is op innovatieve technologie met de garantie dat die altijd bij de tijd blijft.

Waarom Bokxing IT?

- Geen investeringskosten
- Vast maandelijks bedrag
- Groeit met uw bedrijf mee
- Bespaar tot 50%
- Duurzame keuze
- Al meer dan 10 jaar ervaring

Met Bokxing als IT-partner kunt u zich concentreren op de kern van uw bedrijfsactiviteiten. Bij Bokxing IT is uw computernetwerk in goede handen.

Kijk op www.bokxing-it.nl of bel **088-0016400** voor meer informatie.

BOKXING IT

www.bokxing-it.nl

INGENIEUS & INNOVATIEF

Hogeschool

**VAN HALL
LARENSTEIN**

ONDERDEEL VAN WAGENINGEN UR

Master in deeltijd

Project- en procesmanagement

Tijd voor de volgende stap!

U bent een professional op het gebied van de groene leefomgeving en u wilt uw kennis verder ontwikkelen of u wilt uw vaardigheden op strategisch niveau aanscherpen.

De opleiding Project- en procesmanagement is uniek in zijn soort. Hij richt zich op persoonlijk functioneren in combinatie met beleidsmatig denken. Daarbij wordt techniek op het gebied van de groene leefomgeving gekoppeld aan project- en procesvaardigheden.

De deeltijdopleiding Master in Project- en procesmanagement in de groene leefomgeving bestaat uit drie onderdelen:

- **Professioneel project- en procesmanagement, duur gemiddeld 7 maanden**
- **Strategie en visie, duur gemiddeld 7 maanden**
- **Onderzoek en thesis, duur circa 1 jaar**

Vergroot uw netwerk en maak de volgende stap in uw carrière.

VHL Trainingen & Cursussen

Locatie Velp

Bezoekadres
Larensteinselaan 26a
6882 CT Velp

Postadres
Postbus 9001
6880 GB Velp

Tel: 026 3695640
E-mail: infotc@wur.nl

Meer weten? Kijk ook eens op www.vanhall-larenstein.nl/TenC